

Syöpäradiologia ja PET-TT

Pekka Virkkunen, prof., HUS-Röntgen / HYKS Syöpätautien klinikka

Syövän toteamiseen riittävät yleensä röntgenkuvat, tietokonetomografia ja magneettikuvaus. Kasvaimen glukoosin aineenvaihduntaa kuvaa PET, jonka informaation liittäminen leikekuvantaan mahdollistaa aktiivisen metabolian sijaintipaikan näkemisen elimistössä.

Laajassa ja hoidollisesti palkitsevassa käytössä PET-TT on ollut HYKSissä erityisesti lymfoomissa, joissa kuvannalla voidaan entistä luotettavammin määrittää taudin levinneisyys, hoitovaste ja mahdollinen uusiminen. Hodgkinin taudissa ja muissakin lymfoomissa useimmat nuoret potilaat selviävät PET-TT:n ansiosta entistä lyhyemmällä solunsalpaajahoidoilla ja voivat välttyä niiden toksisuudelta. Osa potilaista selviää PET-TT:n antaman tiedon perusteella jopa ilman sädehoitoa ja säästyy sen mahdollisilta komplikaatioilta. Muissa syövässä PET-TT:n vaikutukset potilaan hoitopolkuun ovat vaihtelevammat ja heijastuvat hoitojen onnistumiseen, komplikaatioihin ja kustannuksiin. Monien syöpätautien ja varsinkin niiden alatyyppejen osalta (esim. rintasyövässä) luotettavat tutkimustulokset puuttuvat vielä PET-TT:n antaman informaation vaikutuksista hoitotuloksiin, vaikka ensikäden tulokset ovatkin lupaavia. Terveystalouden realiteetit saattavat tulevaisuudessa ohjata myös kuvantamisvalintoja.

PET-TT:n tärkeitä etuja muihin kuvantateknikoihin verrattuna:

- hoitovaste nähdään jo ennen tuumorin häviämistä (benignit jäännöstuumorit)
- voidaan nähdä normaalikokoisten imusolmukkeiden malignisuus
- muutokset nähdään koko potilaassa
- apuna muille tekniikoille hankalien paikkojen metastaasien löytämisessä
- levinneessä syövässä joskus apuna primaarikasvaimen etsinnässä

PET-TT:n tulkintaan liittyviä hankaluuksia:

- melko rajallinen paikkaerotuskyky (n. 5mm) esim. imusolmukkeiden taudin osoittamisessa
- potilaan liikkeen aiheuttamat ongelmat signaalin sijoittamisessa leikekuvan anatomiaan
- hoitovasteen arvioimisessa saatetaan kaivata ennen hoitoa tekemättä jäänyttä tutkimusta
- SUV-arvojen suhteellisuuden selittäminen klinikoille
- säteilyannos (FDG + TT) on ainakin 2 vuoden taustasäteily

Syöpätautien hoito on jakautunut HYKS:ssä erikoisalojen mukaisesti, minkä seurauksena myös PET-TT-tutkimusten tulkintatiimissä on radiologiedustaja syöpätyyppien mukaisesti ainakin syöpätautien klinikalta, keuhkoklinikalta, KNK-tautien klinikalta ja lastenklinikalta. Tämä on tarpeen syöpäradiologiaan liittyvän erityisosaamisen takia.

Tulevaisuus:

- käyttö HUS:ssa lisääntyy nopeasti
- tehosteisen TT:n, monileike-TT:n tai magneettikuvannan liittäminen tutkimukseen
- liikeartefaktoiden vähentäminen esim. hengityssynkronoinnin avulla
- syöpäradiologian kaiken kuvantamisen keskittäminen yhteen yksikköön
- uusia kuvantamisen kohderyhmiä (esim. rintasyöpäpotilaat, joilla osteolyttinen metastasointi)
- uudet spesifiset merkkiaineet